

streg kulissepåret. Ikke mindst i sceneerne med nazimøderne og troppeparaderne er kulissepåret fremtrædende – og her får det den funktion at afsløre den store svindel, *the double-cross* (dette udtryk har jo inspireret til de to kors på nazisternes uniformer).

Og kulisserne danner baggrund for en ballet. Chaplins kærlighed til balletten er jo kendt fra f. eks. „Sun-nyside“ og „Rampelys“. „Diktatoren“ er en syntese af folkekomedien og balletten. Det mest imponerende ved filmen er måske, at det er lykkedes den at behandle et grufuldt storpolitisk emne menneskeligt og artistisk ved hjælp i første række af folkekomediens og ballettens sprog. Men det har unægtelig bidraget til heldet med filmen, at Chaplin er ekspert i den makabre humor. I begyndelsen, der er på linie med „Shoulder Arms“ i sin dristige fremhævelse af det absurd-latterlige ved krigen, lægges filmens satiriske tonefald: Heller end at udtrykke forargelse eller had direkte (dette kunne måske give Hitler og Mussolinis modbydelighed en vis storhed) vil Chaplin gøre dem til grin, påvise at de er absurde selv når de udviser en i egne øjne storslået makaber ondskab.

Filmens fejl er få, og det er ikke ofte Chaplins intuition og proportionssans svigter ham i den politisk-moralske stillingtagen, skønt den fulde sandhed om det nazistiske Tyskland jo først kom for dagens lys

flere år efter produktionen af filmen. Der er intet at indvende imod den antiheroiske holdning i skildringen af jøderne, men portrættet af den tyske „helt“ Schulz (*Reginald Gardiner*) er ubehageligt tilpasset karikaturlbummet; portrættet virker ugenerøst.

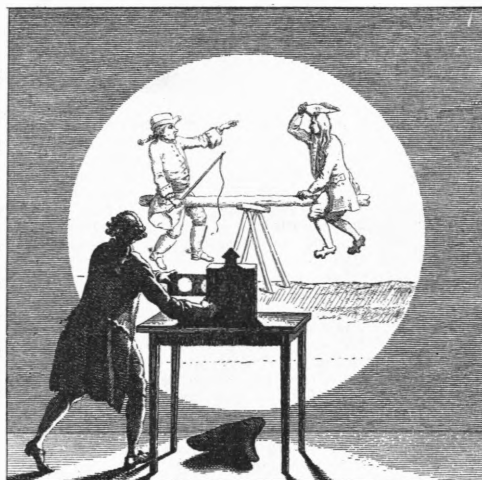
Chaplin selv er på højden af sin virtuositet. Jeg holder ikke af frisescenen efter barberingen af *Panlette Goddard* (barberingen selv er udmærket), og Chaplin burde måske ikke have gentaget nummeret med hostelydene, der går over i rigtig hosten. Men ellers er han rigt varieret, og „Diktatoren“ er den af Chaplins talefilm, der er mest mættet med humor. Brahmsbarberingen er endnu bedre end man huskede den og perfekt konstrueret, og legen med jordkloden ejer en poetisk komik, der er relativt sjælden hos Chaplin. Han holder sin store tale med en velberegnet voksende kraft, der giver de gode banale ord en vis friskhed.

Gensynet med „Diktatoren“ overbeviser fuldt og helt om, at de kritikere, der mener, at klovnens skulle være blevet ved med at være den „rene“ klovn og ikke have givet sig til at befatte sig med verdenssituationen, tager fejl. „Diktatoren“ vil blive nydt om 100 år i samme grad som „Easy Street“, og der går en naturlig udviklingslinje fra den ældre film til den senere. At være klovn er ikke et embede med begrænsede beføjelser.

Wladimir Winde.

LATERNA MAGICA II

Opbygningen af dette stik er spejlvendt i forhold til Kjøbenhavns Skilderie No. 1. og Clemens bar i det foreliggende stik placeret magikeren i venstre forgrund. I det runde billede ses en ridefoged med en pisk i hånden siddende overskrævs på en vippe. I vippens anden ende sidder en bonde, der løfter hatten. Stikket skal opfattes som en satire over den store landbokommission, der blev nedsat i 1786 (M. E.).

Kjøbenhavns Skilderie Johann Faust